

Innovation
that excites

NOVI NISSAN QASHQAI
ULTIMATIVNO URBANO ISKUSTVO.

Novi Nissan Qashqai parkirat će i čak kočiti za vas. Automatski će upravljati vašim dugim svjetlima, upozoravati na vozila u mrtvom kutu, ali i na ona ispred ili iza vas. A jednog dana, mogao bi čak i voziti umjesto vas.

Doživite ultimativno iskustvo na www.nissan.hr

Kombinirana potrošnja goriva: 3,8 - 5,6 l/100 km. Emisija CO₂: 99 - 129 g/km.

KUĆA MJESECA

Luksuzni bunker koji drži Krk na dlanu

Ovo je energetska neovisna kuća. Orijentirana je prema jugu kako bi uspješnije upijala sunčevu svjetlost i tako štedjela energiju. Uz to, arhitektonski je genijalno osmišljena. Netipična je. Mi smo ju prvi, ekskluzivno posjetili i doznali kako se radila

PIŠE PATRICIJA KIŠ SNIMA VJEKOSLAV SKLEDAR

 PROFIL

VLASNICI:
poduzetnik Maro
Radić
PROJEKT:
arhitektica Branka
Juras
INFO: kuća MR od
120 kvadrata

Kuća je odlično sakrivena, ukopana u brdo s tri strane i na prvi se pogled gotovo uopće ne vidi

Uokolo krčki pejzaž prošaran gromačama, kamenjem naslaganom u kovitlacu linija; slijedi instinktivnu geometriju narodnog graditeljstva i upravo je onakav kakvog ga je vidio i slikao Oton Gliha. Posjed na koji odlazimo, maslinik, nalazi se iznad grada Krka i prostire se dokle pogled seže, riječ je o 30 tisuća kvadratnih metara. Po putu makadam. Jedina naznaka da se ovdje stanuje, ispod te travnate površine na kojoj stojimo nakon što smo izašli iz auta, jest satelit za televiziju koji je već pomalo obrastao zelenilom. Da nas nisu precizno uputili, lako bi bilo pomisliti da smo zalutali. Kuća je, naime, sakrivena, ukopana je u brdo i na prvi se pogled uopće ne vidi.

Na toj površini na kojoj stojimo, a zapravo je riječ o krovu kuće, za sada raste samo trava, a uskoro će na njoj niknuti biljke poput čuvarkuće i slično. U kuću, ukopanu sa tri strane, ulazi se kroz mali, jedva vidljivi prolaz, kad se dolazi iz grada. No, ako joj se približavate iz maslinika, kuća je na južnoj strani sa-

svim ostakljena i izgleda zapravo poput kakvog luksuznog bunkera s bazenom. Kao na dlanu pred vama se pruža pogled na čitav grad, crvene se krovovi kućica, naziru se krčka crkvice i samostan benediktinki, obližnji otoci sv. Grgur i Goli. S uzvisine se ponad grada tek naslućuje poneki prolaznik, kao i rijetki automobili koji u rano proljeće vijugaju po cesti. Kasnije saznajemo da je kuća orijentirana prema jugu, ne samo zato da bi uspješnije upijala sunčevu svjetlost i tako štedila energiju, jer riječ je o energetski neovisnoj kući, već i kako bi se izbjegao pogled na velike trgovačke lance koji su niknuli u okolici.

Priči koja prati nastanak ove kuće teško je odoljeti. Uspješan poslovni čovjek koji dolazi iz svijeta financija odlučio je iza sebe ostaviti stresan život i započeti živjeti u skladu s prirodom. Kao što su to nekoć činili naši preci, prikupljajući, primjerice, vodu u šterne. Naime, kuća koja je napravljena bez direktnog povezivanja na sustave komunalnih instalacija vodo- voda, kanalizacije i električne energije, samoj sebi mora biti dovoljna. Vlasnik,

Kad se dolazi iz grada, u kuću se ulazi kroz mali, jedva vidljivi prolaz, što je zasigurno jedan od najneobičnijih i najne očekivanijih trenutaka ovog projekta

Maro Radić, na samom nam početku pričava pravila za život u ovakvoj kući:

- Naučite se sve stvari za koje je potrebna energija, poput pranja rublja, obavljati ujutro, a ne po noći kako smo navikli boraveći u gradovima. Kako teče dan, tako polako opadaju aktivnosti. Tako se živjelo nekad.

- Ispred kuće ponekad došću i srne, ujutro se možete probuditi i zateći na imanju po nekoliko, čak i do sedam srna - nažalost, tijekom našeg boravka nismo ih imali prilike vidjeti.

- Zapravo, znam reći da je ovdje kao na Brijunima - šali se vlasnik.

On živi između dvije kuće, druga je također na Krku i potpisuje ju ista arhitektica Branka Juras. Kuću MR radi koje smo se našli preko ljeta će iznajmljivati. One koji su ekološki osviješteni, kuća će ponajviše privući.

Kuća MR arhitectice Branke Juras nije nominirana za najbolje stambeno ostvarenje, nagradu Drago Galić, što je po

svojoj prilici i najveći propust novih nominacija; ne samo zbog energetske neovisnosti ove kuće. Kuća je posve netipična, izdvaja se od mnogih djela stambene arhitekture koja jedna drugima često nalikuju, i danim je okolnostima izvukla maksimum.

- Ovo je lijep svijet, za razliku od onoga gdje sam ranije bio. U stvari, tu je raj na zemlji. Ne mogu više zamisliti da imam susjede, da čujem buku ljudi - kaže investitor Maro Radić, dok sjedimo u vrtu.

Čuje se tek zujanje poneke ose. Tišina je za nas koji dolazimo iz grada, pomalo i neugodna. No, samo na početku, lako se priviknuti. Sjedimo na sasvim običnim drvenim stolcima, namještaja s potpisom nema u ovoj kući, iako je teško odoljeti pomisli kako bi bilo interesantno da je investitor otišao korak dalje i arhitektici omogućio ostvarenje total dizajna, potpunog uređenja kuće, svakog njezinog detalja.

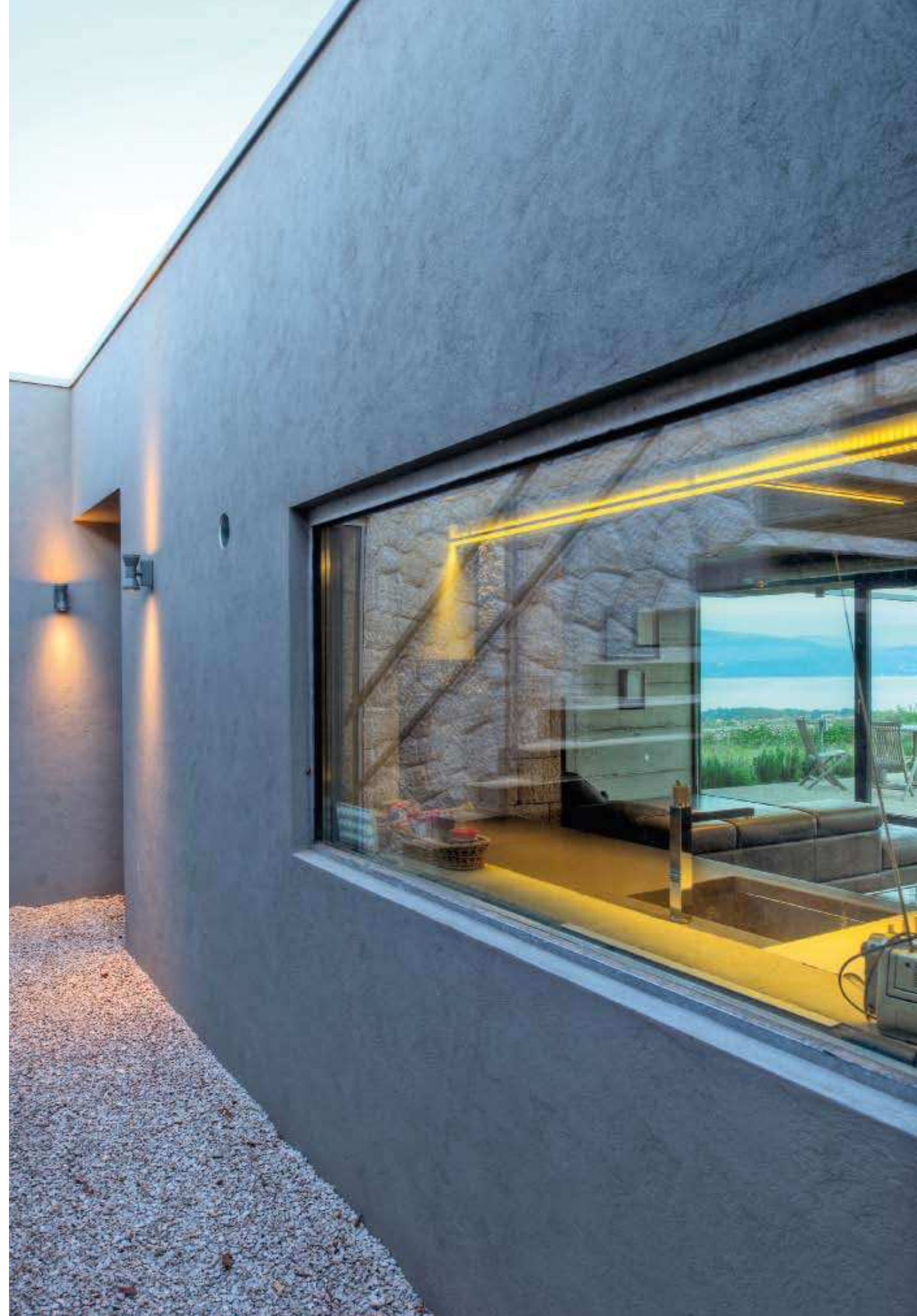
Na mnoge se sitnice pomno pazilo.

Za diskretnu je rasvjetu u vidu tankih lampi na stropovima bio zadužen Deni Šestić, koji rasvjetu radi i u HNK Rijeka ("Aida"). Na zidu su slike riječkih umjetnika. Ako se uzme u obzir da su surađivali s lokalnim majstorima prilikom izgradnje, može se reći da je riječ o svojevrsnom lokalpatriotizmu u maloj skali.

- Budući da smo gradili materijalom koji je tipičan za podneblje, koristili smo lokalne meštre jer oni najbolje znaju način na koji se takav materijal postavlja - kaže arhitektica Branka Juras.

Naime, u unutrašnjosti kuće zidovi su ili od nepravilnog kamenja, ili od betona koji je ostavljen vidljivim. Uz izolacijsko staklo koje se nalazi na cijelom južnom dijelu kuće, i to troslojno, kako bi stanare bolje štitilo od vremenskih uvjeta, kamen i beton su jedini materijali.

Nekoć je tu, na mjestu gdje je danas kuća bila šuma. Kada je Radić kupio

Nema povezivanja na sustave komunalnih instalacija vodovoda, kanalizacije i električne energije. Objekt je rađen da je sam sebi dovoljan

Namještaja s potpisom nema u ovoj kući, stil je minimalistički, rasvjeta je kirurški diskretna, a na zidu dominiraju slike riječkih umjetnika

'Duboko vjerujem riječima filozofa Alaina de Bottona koji je rekao da boravak u određenom prostoru može promijeniti i stav prema životu'

zemljište, tu nije niti bila građevinska zona. Raskrčio je šumu, dogovorio uzgoj maslina te dobio dozvolu za izgradnju stambenog objekta, do 200 kvadratnih metara. Također je ishodio dozvolu i za gradnju gospodarskog objekta, koji je sljedeći u planu. U radnoj je knjižici radi dobivanja takve dozvole morao promijeniti zanimanje i preko noći je od poduzetnika iz grada postao seljak.

Dok je prvi put stajao nasred te šume, usred ljeta, imao je točnu viziju onog što želi:

- Da, odmah sam znao što hoću, no nisam znao je li to moguće ostvariti. Pokazalo se da jest.

On vjeruje riječima filozofa Alaina de Bottona ("Arhitektura sreće") kojeg spominje, da boravak u određenom prostoru može promijeniti i stav prema životu.

- Kada se gradi kuća, bitno je za vas da imate aktivan odnos prema tom prostoru - kaže.

No, to je, treba reći, privilegija koju imaju samo rijetki?

- Ja sam onda imao sreće - odgovara, i nadodaje:

- Dobio sam mogućnost za izgradnju veće građevine. No, u početku sam želio malu kuću od 70 kvadrata, u kojoj se može živjeti i ljeti i zimi, nemam neku potrebu za dokazivanjem preko broja kvadrata. No, na kraju je kuća ispala na 120 kvadrata, nije moglo drugačije radi konfiguracije terena.

Maro Radić u budućnosti ovdje planira i proizvodnju druge hrane, ne samo maslina. A za arhitekticu Branku Juras, u ovom projektu ima i nota osobne priče jer je i sama odrasla među maslinicima. Sve je u ovoj kući precizno osmišljeno. Zimi sunce nisko ulazi i zagrijava kuću, ljeti je visoko, i ne grije previše, tako da nije previše vruće. Teško je reći u koje je godišnje doba život u kući najugodniji.

- Kada, primjerice, pada kiša, niz južni, ostakljeni dio kuće spuštaju se slavovi vode i to izgleda fantastično - kaže vlasnik.

Ipak, nadodaje, zimi treba više taktizirati, budući da se struja proizvodi uz pomoć solarnih panela, a sunca je, naravno, manje zimi. Struja se skuplja u akumulator i od tamo se zatim troši ono što se proizvelo. Dodatnu struju osigurava generator, nema agregata.

- U kući se temperatura ne spušta ispod 15 stupnjeva, nije se spustila niti po zimi kad nije bila grijana, zato jer je ukopana u zemlju. A jednom kad ju stabilizirate, ne gubi temperaturu. Zimi sam je znao stabilizirati na 22 stupnja i ne bi padala ispod toga - kaže Maro Radić.

- Investitorova je želja bila da se svi servisi ukopaju u sjevernom dijelu, a da sve prostorije, spavaće sobe, kupaoonica i dnevni boravak budu orijentirani prema jugu - pojašnjava arhitektica Branka Juras.

Tako je i učinila, iako je drugu, manju kupaoonicu smjestila na sjeveru, gdje ju osvjetljava gornji, uski ulaz u kuću. U kući su još jedna kupaoonica, dvije spavaće sobe

(u većoj su i radni prostor i garderoba) i veliki dnevni boravak, spojen s kuhinjom. Postoji još jedna prostorija, ispred kupaoonice, koja služi kao garderoba, i koja možda i najbolje ilustrira zamišljeni minimalizam u uređenju kuće; tamo su samo betonski zidovi i vješalice. Namještaja je malo, samo najnužnije. Vani, ispred kupaoonice, veliki je bazen. A ako gledate iz dvorišta prema kući, s desne strane je kosi betonski

Bazen na vrhu parcele navodnjava maslinik, a gustirna od 20 m³ skuplja vodu prikupljanjem kišnice s površine ravnog zelenog krova

element, napravljen zbog strmine terena. Investitor i arhitektica brzo su kliknuli. Prisjetili su se kuće velikog portugalskog arhitekta Eduarda Soutoa de Moure, u blizini Porta, koja je također zamišljena poput bunkera:

- Počeli smo suradnju na ovom projektu, no Branka je u međuvremenu napravila i drugu kuću na Krku, gdje danas stanujem. Činilo mi se najjednostavnije i drugi projekt naručiti od nje, već se dobro poznamo, nitko nije savršen, a mi jedan drugome znamo i vrline i mane. Početni sam projekt naručio u birou Randić-Turato gdje je Branka tada radila. Imali su mnogo projekata pa su pitali zaposlene u birou tko želi graditi kuću koja će od gradskog poduzetnika napraviti seljaka, nju je to zaintrigiralo, i projekt joj je dodijeljen.

On je iz Dubrovnika, još kao mali dječak došao je s roditeljima u Rijeku. Ona je iz Splita, radila je neko vrijeme u ovom riječkom birou, sada radi samostalno. Bila

bi sretna, kaže, da češće naiđe na investitore poput Mara.

Naravno da sam se javila, projekt mi se učinio interesantan. Suradnja ide glatko. Maro i ja pričali smo o mnogim temama, od Mourove kuće preko Knjige o čaju do švicarske arhitekture. Njegova je želja bila voditi miran život, povratak prirodi. I, naravno, niskoenergetska kuća. Uz takvog investitora lako je napraviti dobru kuću. S nekim se kućama mučiš, dok neke koje odgovaraju tvom senzibilitetu nastaju lako, kako je bio slučaj s ovom kućom - ističe.

Privukao ju je i ekološki aspekt. Naime, grijanje i hlađenje prostora osigurava se generatorom, preko klimauređaja inverterskog tipa; cijevi kojima se hlade ili griju prostorije mogu se vidjeti posvuda u kući na stropovima, namjerno nisu sakrivene. A cijevi koje vode do ovih, vidljivih, zakopane su dva metra duboko u zemlju i koriste

njezinu temperaturu koja je stalna. Na vrhu parcele smješten je ogromni bazen, namijenjen navodnjavanju maslinika, dok kuća ima gustirnu od 20 m³ koja skuplja vodu prikupljanjem kišnice s površine ravnog zelenog krova, gdje je i solarni panel.

Što su mještani mislili kad se počela graditi kuća iznad grada?

- Bili smo u početku sigurni da je riječ o strancu - kaže jedna stanovnica Krka.

Da li je i neka šira poruka za zajednicu, u ovoj kući, pitamo investitora?

- U Hrvatskoj se zadovoljavamo turizmom s tri zvjezdice, što nema smisla. Također, ljudi ovdje ne bi smjeli prodavati velike parcele za malo novca. Želio bih i da ostali počnu graditi samoodržive, pasivne objekte - kaže investitor.

A arhitektica Branka Juras najavljuje i njihovu sljedeću suradnju.

- Maro planira i treću kuću na Krku koja bi bila cijela od ogledala, reflektirala bi okolnu prirodu u sebi.

SVJETSKI
BR.1
U NJEZI KOŽE*

DOBAR DAN ZAPOČINJE
S ČVRSTOM GUZOM.

NOVO

S POBOLJŠANOM FORMULOM,
UČVRŠĆUJE VAŠU KOŽU U 2 TJEDNA.
PODIŽE RAZINU ENERGIJE U STANICAMA KOŽE.**

NIVEA.hr

*Izvor: Euromonitor International Limited; NIVEA prema globalnom imenu robne marke u kategoriji njege tijela; vrijednost u prodaji na malo, 2012.

**test in vitro